Ustawa Organiczna 1/2007, z 28 lutego, o reformie Statutu Autonomii Balearów[1].

JAN KAROL I

KRÓL HISZPANII

Do wszystkich , którzy poniższy tekst widzą i rozumieją.

Wiedzcie: Że *Cortes Generales*[2] zatwierdził i Ja sankcjonuję następującą ustawę organiczną.

UZASADNIENIE

Ustawa organiczna 2/1983, z 25 lutego, o Statucie Autonomiczny Balearów[3] przyjęła ustanowienie systemu samorządowego i konsolidację zasad współpracy między społecznościami, którzy tworzą wspólnotę wyspiarską. Ta ustawa od 23 lat uległa dwóm modyfikacjom, które dały naszej autonomii większy zakres kompetencji oraz przystosowały nasze instytucje samorządowe do nowej rzeczywistości hiszpańskiej i europejskiej.

Pozytywna ewolucja samorządu oraz wzrost zaludnienia i dalsze zagłębianie się w sprawy wysp, wraz z ogólną tendencją do zwiększania decentralizacji państwa hiszpańskiego, wymagają dostosowania Statutu Autonomii Balearów jako odpowiedź na nowe potrzeby

---

[1] Ley Orgánica 1/2007, de 28 de febrero, *de reforma del Estatuto de Autonomía de las Illes Balears*, Boletín Oficial del Estado (dalej: BOE) núm. 52, de 01/03/2007. Oficjalna polska nazwa występująca w *Rejestrze polskich nazw geograficznych świata* (https://www.gov.pl/web/ksng/rejestr-polskich-nazw-geograficznych-swiata) dla niniejszego archipelagu wysp brzmi Baleary. Nazewnictwo jest dyskusyjne, zważywszy że w wersji oryginalnej katalońskiej i hiszpańskiej (kastylijskiej) mowa o Wyspach Balearów lub Wyspach Balearskich (hiszpańskie Baleares lub katalońskie Balears są zarówno rzeczownikami i przymiotnikami). Autorzy niniejszego opracowania postanowili jednak nie ingerować w stanowisko Komisji Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej i zachować przyjęte w języku polskim oficjalne toponimy, pozostając przy nazwie Baleary.

[2] W polskiej literaturze przedmiotu tradycyjnie dla parlamentu hiszpańskiego przyjmuje się nazwę „Kortezy", co jednak jest błędem językowym (jest to anachronizm z błędem fleksyjnym polegającym na pomnożeniu liczby mnogiej), wynikającym prawdopodobnie z nieznajomości języka hiszpańskiego przez opisującego hiszpańskie instytucje Joachima Lelewela, którego praca dotycząca ustroju Hiszpanii była powszechnie czytana i powielana w XIX w. Alternatywnie można zaproponować właściwszą nazwę „Kortes", ale nie chcąc wywoływać niepotrzebnych kontrowersji językowych, w niniejszej pracy pozostaniemy przy oryginalnym nazewnictwie hiszpańskim *Cortes Generales*. Patrz szerzej: M.Z. Dankowski, Kazus „kortezów". O tłumaczeniu niektórych nazw instytucji prawnych na język polski, w: Międzynarodowy dyskurs filologiczny, J. Wasiluk, M. Gierczyńska-Kolas, G. Lisowska (red.), Słupsk 2019, s. 123–131.

[3] Ley Orgánica 2/1983, de 25 de febrero, *de Estatuto de Autonomía para las islas Baleares*, BOE núm. 51, de 01/03/1983. Różnica w nazewnictwie wspólnoty autonomicznej wynika z faktu, że pierwsze statuty autonomii były sporządzane i uchwalane wyłącznie w języku hiszpańskim (kastylijskim). Dopiero w 1997 r. na mocy ustawy Ley 13/1997, de 25 de abril, *por la que pasa a denominarse oficialmente Illes Balears la provincia de Baleares*, BOE núm. 100, de 26/04/1997, uchwalono zmianę nazwy jedynej prowincji, obejmującej całość terytorium wspólnoty autonomicznej, zgodnie z tradycją kulturową i historyczną, na język kataloński. Niniejszy statut autonomii przejął tradycyjną toponimię katalońską dla wspólnoty autonomicznej.

obywateli.

W ten sposób uczucia i specyfika wyspiarzy nadały większą rolę każdej z wysp i ich odpowiednim Radom Wyspiarskim[4], podczas gdy, w tym samym czasie odnotowano jako życzenie ogólne fakt, że Formentera zasługuje na własną Radę Wyspiarską w celu zarządzania swoją administracją wyspiarską.

Biorąc pod uwagę powyższe względy, deputowani niżej podpisani, składają następującą Propozycję Reformy Statutu Autonomii Balearów:

Artykuł jedyny.

Zmienia się Statut Autonomii Balearów, zatwierdzony przez Ustawę Organiczną 2/1983, z 25 lutego, redagując na nowo jego preambułę, określone artykuły, określone postanowienia dodatkowe i przejściowe, nazwy wszystkich artykułów, niektórych jego rozdziałów i tytułów oraz wszystkich jego postanowień dodatkowych i przejściowych; włączając jednocześnie określone artykuły, rozdziały, tytuły i postanowienia dodatkowe i przejściowe oraz zmieniając wszystkie numery jego tytułów, rozdziałów, artykułów oraz postanowień dodatkowych i przejściowych, w ten sposób, że tekst cytowanego Statutu Autonomii Balearów ma następującą treść:

Statut Autonomii Balearów

Preambuła

W ciągu całej swojej historii Baleary tworzyły swoją tożsamość dzięki udziałowi i energii wielu pokoleń, tradycji i kultur, które współistniały na tej ziemi. W ten sposób Baleary poprzez wpływ różnorodnych społeczności i cywilizacji, w ciągu całej swojej historii, stworzyły społeczeństwo dynamiczne ze spuścizną kulturową i społeczną, materialną i niematerialną, wyjątkowe wśród kultur śródziemnomorskich i światowych, opierając się na swoim poczuciu odrębności, na uniwersalnych wartościach inkluzyjnych i niewykluczających.

Przez wieki społeczność wysp stale utrzymywała tę tożsamość i w ostatnich dekadach XX wieku uzyskała prawo do autonomii zgodnie z obowiązującą Konstytucją Hiszpanii.

Obecnie, społeczności wysp, spadkobiercy tradycji ugruntowanych na podstawie niezbywalnych zasad równości, demokracji oraz współżycia pokojowego i sprawiedliwego, trwają głosząc te wartości, jako wyraz wyższych wartości swojego życia zbiorowego.

I w tym znaczeniu, narodowość historyczna[5], którą tworzą [mieszkańcy] wysp Majorki,

---

[4] *Consejo Insular* – kolegialny organ samorządowy wyłączny dla Balearów. Występują osobne Rady Wyspiarskie dla czterech wysp: Majorki, Ibizy, Minorki i Formentery.

[5] *nacionalidad histórica* – Konstytucja Hiszpanii przyznaje i gwarantuje prawo do autonomii dla narodowości i regionów, które wchodzą w skład państwa. (Art. 2, *Constitución Española*, BOE núm. 311, de 29/12/1978). Baleary są jedną z ośmiu wspólnot autonomicznych, które w swoim statucie uznaje się za narodowość historyczną. Szerzej nad zagadnieniem implementacji narodowości historycznej na Balearach patrz: S. Serra Busquets, *La institucionalización y articulación de la Comunidad Autónoma de las Islas Baleares*, „Anales de Historia Contemporánea" 2004, núm. 20, s. 395-406. Kontrowersje dotyczące zasięgu podmiotowego pojęcia narodowości historycznej dla Balearów patrz: T. Mir de la Fuente, *Archipiélago e Islas Baleares (mayores, menores y adyacentes) en la Constitución Española y*

Minorki, Ibizy i Formentery, chce oddać hołd wszystkim swoim dzieciom, które przez cały ten czas, dalszy i bliższy, pracowały nad utrzymaniem tożsamości naszej społeczności, co pozwoliło osiągać obecny moment przełomowy.

W obecnej chwili, wraz z upływem lat tego ostatniego etapu autonomicznego, z różnymi modyfikacjami, które umożliwiły postęp w naszym samorządzie, nadszedł czas na zrobienie jeszcze jednego kroku i zdefiniowanie nowego znaczenia współżycia, co pozwoli nam z nadzieją zmierzyć się z naszą przyszłością.

Dlatego Baleary, dzięki swojemu Statutowi, zamierzają kontynuować swój zbiorowy proces dążenia do rozwoju samorządu w ramach państwa hiszpańskiego i Unii Europejskiej, zgodnie z najwyższą wartością: systemem demokratycznym, który inspiruje się wolnością, sprawiedliwością, pokojem, równością i obroną praw człowieka, tak jak solidarnością między wszystkimi społecznościami.

W ten sposób Statut głosi, że:

Baleary są wspólnotą osób wolnych i dla osób wolnych, gdzie każda osoba może żyć i wyrażać różnorodne tożsamości, w duchu spójności, opartych na poszanowaniu godności wszystkich i każdego z osobna.

Wkład wszystkich mieszkańców wysp kształtuje nas jako społeczność integrującą, gdzie wysiłek jest wartością, a zdolność innowacyjności oraz przedsiębiorczości powinny być wspierana i powinny być kontynuowana, będąc częścią naszych cech od zawsze.

Język kataloński, właściwy dla Balearów i nasza kultura oraz tradycje są elementami identyfikującymi nasze społeczeństwo, a w konsekwencji elementami budującymi naszą odrębność.

Statut chroni wyspiarskości terytorium Wspólnoty Autonomicznej jako cechy odróżniającej i godnej szczególnej ochrony.

Aby zmierzać w kierunku społeczeństwa nowoczesnego jest niezbędne pogłębianie i kontynuowanie stawiania na wartości społecznej spójności, pokoju i sprawiedliwości, na zrównoważony rozwój, ochronę terytorium oraz równość praw, w szczególności równości pomiędzy mężczyznami i kobietami.

Przez wzgląd na wszystko powyższe, Parlament Balearów, biorąc pod uwagę odczucia większej części wszystkich obywateli i wykonując swoje prawo do pogłębiania systemu autonomicznego, proponuje, a *Cortes Generales* zatwierdza obecny tekst Statutu Autonomii Balearów.

TYTUŁ I
Postanowienia ogólne

Artykuł 1. **Baleary.**

1. Narodowość historyczna, którą tworzą [mieszkańcy] wysp Majorki, Minorki, Ibizy i Formentery, jako wyraz swojej zbiorowej woli i wykonując prawo do samorządu, które Konstytucja przyznaje narodowościom i regionom, konstytuuje się we Wspólnotę Autonomiczną w granicach wyznaczonych przez Konstytucję i niniejszy Statutu.
2. Nazwa Wspólnoty Autonomicznej to Baleary[6].

Estatuto de Autonomía, "Boletín de la Real Academia de Jurisprudencia y Legislación de las Illes Balears" 2010, núm. 11, s. 329-331.

[6] *Illes Balears*.

Artykuł 2. **Terytorium.**

Terytorium Wspólnoty Autonomicznej Balearów jest tworzone przez wyspy Majorkę, Minorkę, Ibizę, Formenterę i Cabrerę oraz przez inne mniejsze wyspy sąsiednie.

Artykuł 3. **Wyspiarskość.**

1. Statut chroni wyspiarskości terytorium Wspólnoty Autonomicznej jako cechy odróżniającej i godnej szczególnej ochrony.
2. Władze publiczne, zgodnie z postanowieniami Konstytucji, gwarantują skuteczną realizację wszystkich niezbędnych środków, aby zapobiec nierównowadze gospodarczej lub każdej innej, wynikającej z cechy odróżniającej, która zaburza zasadę solidarności pomiędzy wszystkimi wspólnotami autonomicznymi.

Artykuł 4. Język własny.

1. Język kataloński, właściwy dla Balearów, ma wraz z kastylijskim, charakter języka oficjalnego.
2. Wszyscy mają prawo go znać i używać, zaś nikt nie powinien być dyskryminowany z powodu języka.
3. Instytucje Balearów gwarantują używanie zwyczajne i oficjalne obu języków, podejmują niezbędne środki, aby zapewnić ich znajomość oraz stworzą warunki, które pozwolą osiągnąć pełną równość obu języków zgodnie z prawami mieszkańców Balearów.

Artykuł 5. Terytoria związane językowo i kulturowo z Balearami.

Rząd wspiera komunikację, wymianę kulturową i współpracę pomiędzy wspólnotami i terytoriami, należącymi lub nienależącymi do państwa hiszpańskiego, które mają powiązania językowe i kulturowe z Balearami. Aby uzyskać powyższe cele Rząd Balearów[7] i państwo, zgodnie ze swoimi kompetencjami, mogą podpisywać porozumienia[8], traktaty i inne dokumenty o współpracy.

Artykuł 6. Symbole Balearów.

1. Flaga Balearów złożona z symboli charakterystycznych poświadczonych historycznie, składa się z czterech czerwonych pasów poziomych na żółtym tle, z

[7] *Gobierno de las Illes Balears*.

[8] *convenios* – w języku hiszpańskim rozróżnia się umowę (*contrato*) od porozumienia (*convenio*), w szczególności w obszarze administracyjnoprawnym. To drugie ma charakter mniej formalny i może być ogólniejsze w swoim zakresie. Stosuje się go przede wszystkim w celu nawiązania współpracy w celu przekazania środków publicznych pomiędzy podmiotami publicznymi. Por. T. Moreo Marroig, *Los convenios. Distinción entre las tres figuras jurídicas: subvención, contrato, convenio*, "Auditoría Pública" 2010, núm. 50, s. 75-86. Doktryna w polskim porządku prawnym, choć często pojęcia stosowane są zamiennie, również dostrzegła pewne różnice. Patrz: Z. Kmieciak, *Umowa cywilnoprawna i porozumienia administracyjne jako formy działania organów administracji w sferze zarządzania gospodarką państwową*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny" 1987, z. 3, s. 159-174.

kantonem[9] w części lewej górnej na tle morwowym[10] i z białym zamkiem z pięcioma wieżami[11] na środku.

2. Każda wyspa może posiadać swoją flagę, swój dzień świąteczny i własne charakterystyczne symbole, za zgodą właściwej Rady Wyspiarskiej.
3. Dzień Balearów to 1 marca.

Artykuł 7. Stolica Balearów.

Stolicą Balearów jest miasto Palma, które jest stałą siedzibą Parlamentu, Prezydium Rządu[12] i Rządu, bez szkody dla możliwości zbierania się Parlamentu i Rządu w innych miejscach Balearów, zgodnie z postanowieniami, odpowiednio Regulamin Parlamentu[13] oraz ustawy.

Artykuł 8. Organizacja terytorialna.

1. Wspólnota autonomiczna wyraża swoją organizację terytorialną w podziale na wyspy i gminy[14]. Instytucjami władzy wysp są Rady Wyspiarskie, zaś gmin Ratusze[15].
2. Powyższa organizacja jest uregulowana w granicach wyznaczonych przez podstawowe normy prawa państwowego, przez ustawy Parlamentu Balearów, zgodnie z niniejszym Statutem i z zasadami skuteczności, hierarchizacji, decentralizacji, rozproszenia, delegacji i współpracy pomiędzy instytucjami administracyjnymi i autonomicznymi w swoich odpowiednich obszarach.

Artykuł 9. Sytuacja polityczna mieszkańców wysp.

1. Na użytek niniejszego Statutu, prawa polityczne mieszkańców Wspólnoty Autonomicznej posiadają ci Hiszpanie, którzy zgodnie z prawem ogólnym państwa, mają miejsce zamieszkania[16] w którejkolwiek gminie Balearów.
2. Hiszpańscy obywatele mieszkający za granicą , którzy mieli swoje ostatnie miejsce zamieszkania na Balearach i potwierdzą to w odpowiednim konsulacie Hiszpanii

---

[9] *cuartel* – figura heraldyczna i weksylologiczna w górnym rogu (lewym lub prawym) tarczy herbowej lub flagi, zwana w Polsce również narożnikiem. Ma postać kwadratowego lub prostokątnego pola. Por.: P. Dudziński, *Alfabet heraldyczny*, Warszawa 1997, s. 55.

[10] *morado* – kolor owocu czarnej morwy (*morus nigra*, w Polsce owoc nie występuje), najbardziej zbliżony do koloru jeżyny. Określany także jako ciemnopurpurowy lub ciemnofioletowy. Por. R. Gallego, J.C. Sanz, *Guía de coloraciones*, Madrid 2005.

[11] Zamek symbolizuje Pałac Królewski Almudaina (*Palacio Real de Almudaina*) położony w Palmie. Zbudowany przez Arabów, następnie przebudowany przez króla Majorki Jakuba II w początkach XIV w. jest obecnie jedną z wielu siedzib hiszpańskiej rodziny królewskiej.

[12] *Presidencia del Gobierno*.

[13] *Reglamento del Parlamento*.

[14] *municipios* – z łac. *municipium*. Pierwotnie tereny podbite przez Imperium Rzymskie, które dzięki zawartemu z nim przymierzu mogły cieszyć się lokalną autonomią. Z czasem przekształcone w gminy i miasta na prawie rzymskim. Por. T. Maciejewski, *Historia powszechna ustroju i* prawa, Warszawa 2000, s. 46. Dziś stanowią podstawową jednostkę podziału administracyjnego, grupującą jedną lub kilka miejscowości, w niemal wszystkich państwach hiszpańskojęzycznych świata.

[15] *Ayuntamiento* – dosł. ratusz. Pełni funkcję zarządu gminnego. Jest kolegialnym organem reprezentacyjnym sprawującym władzę i administrację w gminach, które nie posiadają ustroju Rady otwartej (*Concejo abierto*), tj. w większości gmin w Hiszpanii, za wyjątkiem najmniejszych. Art. 19, Ley 7/1985, de 2 de abril, *Reguladora de las Bases del Régimen Local*, BOE núm. 80, de 03/04/1985.

[16] *vecindad*.

cieszą się prawami politycznymi określonymi w tym Statucie. Niniejsze prawa posiadają także ich spadkobiercy, uznani za Hiszpanów, jeśli będą się ubiegać o to w formie, którą określa prawo hiszpańskie.

3. Obcokrajowcy, którzy posiadają miejsce zamieszkania w którejkolwiek gminie Balearów, nabywając narodowość hiszpańską zostają poddani prawu cywilnemu Balearów[17], za wyjątkiem przypadku, w którym wyrażą swoją przeciwną wolę.

Artykuł 10. Postanowienia władz publicznych Balearów.

Normy, postanowienia i prawo cywilne Wspólnoty Autonomicznej mają zastosowanie na jej terytorium, bez szkody dla norm przewidzianych w celach rozwiązywania konfliktów ustawowych i wyjątków, które mogą być ustanowione w każdej sprawie.

Artykuł 11. Wspólnoty wyspiarskie poza terytorium.

1. Wspólnoty balearskie ustanowione poza terytorium Wspólnoty Autonomicznej mogą ubiegać się o uznanie swojego pochodzenia, co jest rozumiane jako prawo do współpracy oraz współdzielenia życia społecznego i kulturalnego wysp. Właściwa ustawa Parlamentu Balearów ureguluje, bez szkody dla kompetencji państwowych, zasięg i zakres wspomnianego uznania, przy czym w żadnym wypadku, nie będzie przyznawała praw politycznych.
2. Wspólnota Autonomiczna będzie mogła ubiegać się od państwa hiszpańskiego, w celu ułatwienia powyższego postanowienia, zawarcia odpowiednich traktatów międzynarodowych.

Artykuł 12. Zasady przewodnie działalności publicznej.

1. Wspólnota Autonomiczna opiera prawo do samorządu na wartościach poszanowania godności ludzkiej, wolności, równości, sprawiedliwości, pokoju i praw człowieka.
2. Niniejszy Statut potwierdza w ramach kompetencji Wspólnoty Autonomicznej prawa podstawowe[18], które pochodzą z Konstytucji, Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej[19], Konwencji Europejskiej o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności[20], traktatów i umów[21] w tej sprawie, ratyfikowanych przez państwo.
3. Instytucje własne Wspólnoty Autonomicznej Balearów w celu wykonywania obowiązków, które są dla nich właściwe i w zakresie kompetencji, które przypisuje im niniejszy Statut, powinny wspierać, jako zasady przewodnie polityki

[17] Baleary posiadają odrębne unormowanie prawa cywilnego w stosunku do powszechnie obowiązującego w całej Hiszpanii, które pełni dla Balearów rolę jedynie subsydiarną. O genezie własnego prawa cywilnego Balearów patrz szerzej: F. Llodrà Grimalt, *El derecho civil propio de la Isla de Mallorca*, „Narria. Estudios de artes y costumbres populares" 2006, núm. 113-116, s. 36-40.

[18] *derechos fundamentales*.

[19] Dz. Urz. UE C 83 z 30.03.2010.

[20] ETS No. 005.

[21] *convenios* – w tym przypadku, inaczej niż w przypisie 8, jako „umowa" o charakterze prawnomiędzynarodowym, co wynika z kontekstu, albowiem tylko umowa międzynarodowa może być ratyfikowana, porozumienie międzynarodowe zaś nie, chyba że przyjmie formę umowy międzynarodowej.

gospodarczej i społecznej, zrównoważony rozwój skierowany na pełne zatrudnienie, spójność społeczną oraz rozwój naukowy i techniczny w sposób, który zapewnia wszystkim obywatelom dostęp do usług publicznych i prawo do zdrowia, edukacji, mieszkania, pomocy społecznej, odpoczynku i kultury.

4. Instytucje własne powinny kierować działania władzy publicznej w kierunku wzmacniania i rozwoju cech charakterystycznych wspólnej narodowości społeczności Majorki, Minorki, Ibizy i Formentery, tak jak i osobliwości każdej z wysp jako więzów solidarności między nimi.